

Geoloogilisi vorme Pakri pangal

Pakri poolsaarel rannas, kohe redelist laskumise juures, levib laialdasel alal karbonaatse tsemendiga rikastunud "hernesliivakivi", mille struktuur muutub hästi nähtavaks porsunud kivimpaladel. Nähtuse põhjuseks on savikivimite piiratud veeläbilaskvus, mis kujundab lasundi allosas lahuste liikumisteedel erilisi geokeemilisi olustikke ja neist tulenevaid kivimite kõvastumistingimusi. Samas võib jälgida ka liivakivist lahtimurenenud eri suuruses "herneid", mis tänu karbonaadi sisaldusele kihisevad soolhappega töötlemisel. Kohati on neid herneid sisaldav Kallavere kihistu ülemise osa liivakivi rikastunud rauaühenditega ja selle tulemusel värvunud tumepruuniks. Need vormid on hästi jälgitavad ainult mere madala seisukorral.

"Hernesliivakivi" rannal

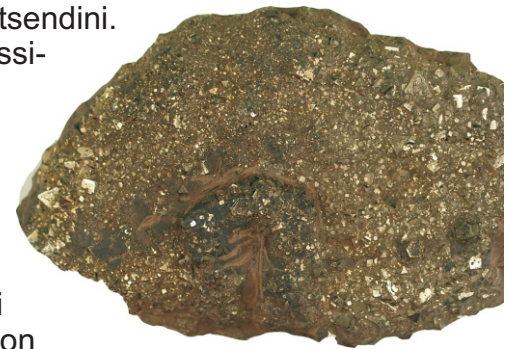

Lahtised "hersed"

Pakerordi lademe graptoliitargilliitide all paljandub kohati Põhja-Eesti pangal ja eriti hästi Pakri poolsaare ida- ja läänekülje keskosas **püriidikiht** (FeS_2). See on 5-20 cm paksune kiht, mis jääb graptoliitargilliidi (Türisalu kihistu) ja käsijalgsete detriiti sisaldavate liivakivide (Kallavere kihistu) piirile. Tegu on püriidist läbiimbunud liivakiviga. Püriidi sisaldus kihis võib tõusta kuni 100 protsendini.

Mida õhem kiht, seda rohkem on selles püriiti. Püriit on tuntud ka "kassikullana," ta koosneb rauast ja väävlist ning on hõbedase kuni kuldse läikega. Püriit on maakmineraal, millest toodetakse väävelhapet. Tiskre liivakividel lasub Kallavere **basaalkonglomeraat**, mis koosneb tumedatest ümardunud veeristest ja ümbersetitatud aluskihtidest lahti rebitud kamakatest. See piir tähistab pikaajalist sette-lünka ja paljandub läbilõike alumises osas.

Erineva vanuse ja stratigraafilise kuuluvusega lubjakivikihid on kohati väga õhukesed, mis viitab lünkadele omaaegses settimises. Näiteks on Aseri lademe paksus siin vaid 10 cm (Ida-Eestis üle 3,5 m).

Püriidikiht

Basaalkonglomeraat